

Asia: VN/34515/2024

Kommentointipyyntö: Sivistyksestä suunta Suomelle - Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio vuoteen 2040

1. Suomi on sivistyksen, demokratian ja tieteen vapauden edelläkävijä.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

3 vain osittain

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

EK pitää tärkeänä, että korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiossa korostuisi erityisesti korkeakoulutukseen ja korkeakouluissa tehtävän tutkimukseen liittyvät tavoitteet. Sivistyksen ja demokratian edelläkävijäisyys ovat yhteiskunnallisesti merkittäviä ja tärkeitä tavoitteita, mutta näiden suhteen korkeakoulut ovat kuitenkin vain yksi toimija lukuisten muiden joukossa.

Tavoitteen sisällössä tärkeintä ja parhaiten korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visioon sopivaa on tavoite Suomesta modernin oppimisen kärkimaana. Tämän voisi nostaa jopa tavoitteen otsikoksi esimerkiksi muodossa ”Suomi modernin oppimisen ja tieteen vapauden edelläkävijänä”. EK pitää myös tärkeänä, että Suomi kääntää teknologiset murrokset kestäväksi kasvuksi ja menestystekijöiksi, mutta tämä tapahtuu yrityksissä ja korkeakoulujen merkitys on mahdollistajana.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

3 vain osittain

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Toimenpiteistä juuri tämän tavoitteen alla on vaikea löytää mitään sellaista, joka tekisi Suomesta modernin oppimisen kärkimaan tai edesauttaisi teknologisten murrosten kääntämistä kestäväksi

kasvuksi ja menestystekijöiksi. Sinänsä vision kokonaisuudessa on myös näiden tavoitteiden kannalta relevantteja toimenpiteitä.

2. Koulutus kuuluu kaikille ja mahdollisuuksia lisätään erityisesti nuorille.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Tavoite on perusteltu ja se sopii erittäin hyvin osaksi korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota. Tavoitteen muotoilu on tosin vähän pehmeä. Tavoitteessa olisi hyvä tunnistaa, että kenelle korkeakoulutus ei tällä hetkellä ole saavutettavaa. Ilmeinen ryhmä on esimerkiksi maahanmuuttajataustaiset, joiden aliedustuksen korjaaminen korkeakouluissa vaatii konkreettisia toimia läpi koulutusjärjestelmän. Tämän olisi hyvä näkyä myös visiossa luonnosta vahvemmin.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Toimenpiteiden väliotsikot ”nuorille varmistetaan sujuva pääsy korkeakoulutukseen”, ”korkeakoulutus vastaa tulevaisuuden osaamistarpeisiin”, ”opintoihin kiinnittyminen ja koulutuksen laatu vahvistuvat” sekä ”mahdollisuudet kouluttautua paranevat joustavalla tutkintorakenteella” ovat visioon hyvin sopivia ja kannatettavia. Niiden alla on kuitenkin erittäin paljon toimenpiteitä, joiden konkretian taso vaihtelee. Toimenpidesuosituksissa olisi hyvä keskittyä uusiin toimenpiteisiin, jotka eivät ole vielä käynnissä.

3. Luovat osaajat ja kunnianhimoinen tutkimustoiminta uudistavat yhteiskuntaa.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Tavoite on otsikkotasolla perusteltu osaksi visiota. Sisällössä on oikeita asioita, mutta kunnianhimon taso on kenties liian korkealla realistisesti saavutettavaksi.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Toimenpidesuosituksista puuttuu keinot, joilla tohtoreiden osuus yritysten T&K-henkilöstössä aiotaan kaksinkertaistaa. Yritykset eivät rekrytoi lisää tohtoreita, ellei tohtoreiden osaaminen vastaa yritysten tarpeita. Yleinen kirjaus tutkijakoulutuksen antamista valmiuksista moninaisiin työuriin on riittämätön toimenpide näin kunnianhimoisen tavoitteen saavuttamiseksi.

Kohdan ”korkeakoulut ovat vastuullisen kansainvälistymisen edelläkävijöitä” toimenpiteet liikkuvuus- tai kansainvälistymisosiosta jokaiseen koulutusohjelmaan, vahvoista työelämäyhteyksistä kaikkiin tutkinto-ohjelmiin ja toiminnallisesti kaksikielisten tutkinto-ohjelmien lisäämisestä ovat erinomaisia. Konkretialtaan, vaikuttavuudeltaan ja kunnianhimoltaan nämä ovat juuri oikealla tasolla visioon.

4. Rohkea uudistuminen rakentaa tulevaisuuden osaamista: korkeakoulujen erikoistuminen ja yhteistyö vahvistuvat.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

On erittäin tärkeää, että yhteistyö yritysten ja työelämän kanssa mainitaan tavoitteessa.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Koulutusvastuusäntelyn uudistamista koskeva kirjaus on vaikeasti ymmärrettävä. Yhteiskunnan osaamistarpeisiin vastaaminen on itsestään selvä tavoite, mutta toimenpiteen tulisi mieluummin joustavoittaa koulutusvastuusäntelyä.

5. Kohti kasvua: korkeakoulutuksen ja tutkimuksen rahoitus monipuolistuu.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

3 vain osittain

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen on jatkossa syytä olla vähintään neljä prosenttia bruttokansantuotteesta, mutta merkittävimmän osan julkisesta rahoituksesta on oltava yksityisiä T&K-investointeja edistävää. Tavoite tulee muotoilla esimerkiksi seuraavalla tavalla ”Tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoitus on vähintään neljä prosenttia bruttokansantuotteesta. Julkisilla

panostuksilla kiihdytetään yksityisiä tutkimus- ja kehitysinvestointeja ja lisätään korkeakoulujen ja yritysten välistä tutkimus- ja kehitysyhteistyötä.”

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

-

Vision tavoitteiden ja toimenpidesuositusten kokonaisuus

6. Puuttuuko vision tavoitteista ja toimenpidesuosituskokonaisuudesta jotain olennaista? Tulisiko jokin osa alue priorisoida tai poispriorisoida?

-

Vision kokonaisuus ja muut osiot

7. Mahdolliset kommentit vision tilannekuvaan liittyen

-

8. Miten arvioisit visiota ja sen toimenpiteitä kokonaisuutena

Vision tilannekuvassa on kuvailtu erittäin hyvin korkeakoulutukseen ja tutkimukseen vaikuttavia keskeisiä haasteita ja muutosvoimia. Visiossa on paljon hyvää ja kannatettavia tavoitteita, mutta kokonaisuutena vision tavoitteet ja toimenpiteet eivät vastaa tilannekuvan toimintaympäristön kuvaukseen riittävässä määrin.

Visiota ja sen toimenpiteitä on syytä tarkastella vielä siitä näkökulmasta, että ovatko kaikki toimenpiteet oikean visiotekstin alla. Muutamassakin kohtaa on joko visiotekstiä, jonka tueksi ei löydy toimenpiteitä samasta kohdasta tai toimenpiteitä, jotka eivät vastaa visiotekstiä.

9. Muut kommentit

Suomalaista koulutusjärjestelmää ja sen tulevaisuutta tulisi tarkastella ja kehittää kokonaisuutena. Erillisten visioiden tekeminen peruskoululle ja korkeakoulutukselle ja tutkimukselle sekä toisen asteen kehittämistyö ovat kaikki tapahtuneet toisistaan irrallaan. Suomalainen osaamisperusta on isoissa haasteissa oppimistulosten heiketessä ja korkeakoulutettujen osuuden polkiessa paikallaan. Ikäluokkien pienetessä on entistä tärkeämpää varmistaa, että koulutus on laadukasta kaikilla asteilla. Siksi olisi tärkeää, että koulutusjärjestelmän kehittämistä tehtäisiin myös kokonaisuutena.

Heinonen Ulla
Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Vieltojärvi Mikko
Elinkeinoelämän keskusliitto EK